

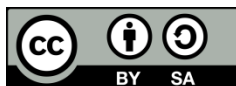
EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Podkladové materiály (projektové dny – Mezikulturní a mezináboženské vzdělávání)

Podkladové materiály byly zpracovány v rámci projektu „Podpora pregraduálního vzdělávání budoucích učitelů na UK“, registrační číslo projektu CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_068/0016093, financovaného prostřednictvím Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání.

Toto dílo s názvem „Podkladové materiály (projektové dny – Mezikulturní a mezináboženské vzdělávání)“ od autorů Lukáš de la Vega Nosek, Ph.D., Mgr. Marek Fajfr, Ph.D. a kolektiv (viz následující strana) je dostupné pod licencí Creative Commons BY (varianta: BY-SA) 4.0 International. Licenční podmínky jsou dostupné na adrese [http://creativecommons.org/licenses/by\(varianta by-sa\) 4.0/legalcode](http://creativecommons.org/licenses/by(varianta by-sa) 4.0/legalcode). Při zachování těchto podmínek, tedy především uvedení původu díla (varianta BY-SA + zachování licence), jste oprávněni dílo šířit, upravovat, a to i komerčně.

Podkladové materiály pro pedagogy/učitele, studenty/žáky projektových dnů

Vypracoval autorský kolektiv pod vedením

Lukáš de la Vega Nosek – Marek Fajfr (HTF UK)

Praha: Husitská teologická fakulta UK, 2022

Vyučující a autoři sylabu:

HTF UK:

Lukáš de la Vega Nosek, Ph.D.

Mgr. Marek Fajfr, Ph.D.

Základní škola Kavčí Hory:

Mgr. David Rund

Základní škola Kunratice:

Mgr. Ondřej Nejedlý

Gymnázium Špitálská:

Mgr. Monika Boušková

Mgr. Hana Blažková

Gymnázium Budějovická:

Mgr. Jan Dušek

Anotace kurzu:

Studenti a žáci v rámci předmětu absolvují dva projektové dny a dvě exkurze. Výuka bude probíhat blokově, rozsahem půjde o stejný počet hodin, jako u prezenčního studia. Každý z projektových dnů nabídne studentům a žákům seznámení s konkrétními didaktickými postupy, kterými lze přibližovat žákům dvě tradiční monoteistická náboženství (judaismus a islám). Dostatečný prostor bude věnován reflexi nabízených metod a diskusi nad modifikacemi jejich využití. Během první exkurze do synagogy i druhé do mešity budou studenti a žáci diskutovat s duchovními. Společně budou sdílet a analyzovat svůj vlastní pohled na výuku náboženství přímo v terénu.

Tyto podkladové materiály vychází z projektu „Podpora pregraduálního vzdělávání budoucích učitelů na UK“ (r.č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_068/0016093).

Jedná se jeden z výstupů v rámci klíčové aktivity 3 projektu (*KA 3 – Rozvoj kompetencí studentů – budoucích učitelů propojováním teoretické a praktické výuky*), konkrétněji byl označován jako Modul 10.

Bodový sylabus celého kurzu:

A) Projektový den:

- přednáška o judaismu
- skupinová práce na různá témata o judaismu
- workshop a sdílení studovaných informací

B) Exkurze do synagogy:

- základní info o judaismu
- základní info o architektuře a symbolech synagogy
- svědectví věřících židů
- sebereflexe

C) Projektový den:

- přednáška o islámu
- skupinová práce na různá témata o islámu
- workshop a sdílení studovaných informací

D) Exkurze do mešity:

- základní info o islámu
- základní info o architektuře a symbolech mešit a modliteben
- svědectví věřících muslimů
- sebereflexe

Literatura ke kurzu:

Povinná:

- HOŠEK, Pavel et alii, *Mezináboženský dialog se zřetelem k tzv. abrahámovským náboženstvím*, Praha: Dingir, 2007
- KÜNG, Hans – VAN ESS, Josef, *Křesťanství a islám*, Praha: Vyšehrad, 1998
- ENGEBRETSON, Kath – DE SOUZA, Marian – DURKA, Gloria – GEARON, Liam, *International Handbook of Inter-religious Education*, Dordrecht-Heidelberg-London-New York: Springer, 2010 (jen určené pasáže)
- FRYOVÁ, Helen P., *Čítanka židovsko-křesťanského dialogu*, Praha: Kalich-Vyšehrad, 2003
- PAVLÁT, Leo (ed.), *Židé – dějiny a kultura*. 3., dopl. vyd. V Praze: Židovské muzeum, 2005.
- HORVÁTHOVÁ, Jana - BURYÁNEK, Jan (eds.), *Interkulturní vzdělávání: příručka nejen pro středoškolské pedagogy*. Praha: Lidové noviny, 2002.

Doporučená:

- CÍLKOVÁ, Eva, *Náměty pro multikulturní výchovu*, Portál 2007
- ČENĚK, Jiří – SMOLÍK, Josef – VYKOUKALOVÁ, Zdeňka, *Interkulturní psychologie*, Grada 2016
- HALÍK, Tomáš, *Prolínání světů. Ze života světových náboženství*, Praha: NLN, 2006
- KÜNG, Hans, *Po stopách světových náboženství*, Brno: CDK, 2006
- MOREE, Dana, *Základy interkulturního soužití*, Portál, 2015
- PRŮCHA, Jan, *Multikulturní výchova: příručka (nejen) pro učitele*, Triton 2011 (2. vydání)
- ŠTAMPACH, Odilo Ivan, *Náboženství v dialogu*, Praha: Portál, 2012

Úvod

Předmět je spjatý s velmi zajímavou a velmi obsáhlou problematikou mezináboženského a mezikulturního vzdělávání. Nechce se zabývat pouze nutnými teoretickými předpoklady, ale i praxí, projektovými dny a exkurzemi.

I přesto, že jde o široké téma, projekt se v rámci profilu HTF UK specializuje pouze na dvě světová náboženství – judaismus a islám.

Studenti a žáci v rámci předmětu absolvují dva projektové dny a dvě exkurze. Výuka bude probíhat blokově, rozsahem půjde o stejný počet hodin, jako u prezenčního studia. Každý z projektových dnů nabídne studentům a žákům seznámení s konkrétními didaktickými postupy, kterými lze přibližovat studentům a žákům dvě tradiční monoteistická náboženství (judaismus / islám). Dostatečný prostor bude věnován reflexi nabízených metod a diskusi nad modifikacemi jejich využití. Během první exkurze do synagogy i druhé do mešity budou studenti a žáci diskutovat s duchovními. Společně budou sdílet a analyzovat svůj vlastní pohled na výuku náboženství přímo v terénu.

Na následujících stránkách jsme připravili sylaby a podkladové materiály, které vzešly z VŠ předmětu. Proto jsou jako participantů zmíněni pedagogové a studenti (VŠ). Protože je však materiál zaměřen i na ZŠ a SŠ užili jsme termíny učitelé a žáci (ZŠ, SŠ).

**A) SYLABY A PODKLADOVÉ
MATERIÁLY:
JUDAISMUS**

SYLABUS 1:

Základní pojmy související s judaismem

Cíle:

- studenti a žáci umí rozlišit jaké náboženské pojmy související s judaismem
- studenti a žáci používaným pojmům rozumí
- studenti a žáci dokáží zařadit pojmy k různým oblastem (praxe, historie aj.)

Velikost skupiny, druhy pracovních aktivit:

- 20 studentů a žáků
- samostatná práce s pojmy

Čas:

- 90 minut

Pomůcky a příprava:

- tabulka s pojmy souvisejícími s různými náboženstvími
- tabulka pro rozdělení pojmů

Postup:

- v první fázi aktivity budou studenti pracovat samostatně a pokusí se z tabulky vybrat pojmy, které souvisí s judaismem (cca 15 minut)
- v další části práce budou studenti rozdělení do dvojic, ve dvojicích si zkontrolují, jak pracovali samostatně, provedou vzájemnou kontrolu a potom se pokusí pojmy roztrdit do 3 přibližně stejně velkých skupin podle zadání (obecné pojmy, pojmy související s náboženskou praxí a pojmy související s historickým vývojem židovského národa; 30 minut)
- teprve v této fázi proběhne společná reflexe, všechny dvojice ukážou své tabulky, každý ze studentů a žáků jeden pojem vysvětlí, proběhne případné „dovysvětlení“ pojmů, jimž studenti a žáci neporozuměli (30–45 minut)

Reflexe:

- společné shrnutí na závěr, bude položeno několik otázek, např.
 - Které pojmy jste již znali?
 - Které pojmy pro vás byly úplně nové?

- Promítají se některé z uvedených pojmů i do života v naší společnosti?

Kritické oblasti lekce:

- nedostatečná či žádná znalost obecně náboženských pojmů (diaspora, obřízka, kult...)
- nedostatečná či žádná znalost náboženských pojmů spjatých s určitými tradicemi (Ramadán, micvot, koncil...)
- nedostatečná či žádná znalost pojmů a reálií spjatých s křesťanstvím (Bible, Vánoce, Velikonoce...)

PODKLADOVÝ MATERIÁL 1 pro studenty a žáky:

Základní pojmy související s judaismem

1. V následující tabulce jsou pojmy, které souvisí s různými náboženstvími. Vyberte všechny, které podle vás souvisí s judaismem. Uvědomte si, jestli všem zvoleným pojmům rozumíte. Pokud ne, vysvětlení bude následovat v další části aktivity.

V této části práce pracujete samostatně, na práci máte přibližně 15 minut.

ISLÁM	IZRAEL	HINDUISMUS	VATIKÁN	PAPEŽ
MEZUZA	MUSLIM	MICVOT	DŽIHÁD	OBRÍZKA
BUDDHA	MODERNÍ ANTISEMITISM US	ALLÁH	KOSTEL	BŮH
KORÁN	BIBLE	SUNNITÉ	ŠÍITÉ	JAHVE
KOŠER	DIASPORA	BUDDHISMUS	PRAVOSLAVÍ	SIONISMUS
TALMUD	JEŽÍŠ	TIBET	SYNAGOGA	RAMADÁN
PROTESTANT	MEKKA	HALACHA	INDIE	TŘETÍ A ČTVRTÝ LATERÁNSKÝ KONCIL
TÓRA	MOJŽÍŠ	RABÍN	ŠABAT	BRAHMA
MUHAMMAD	ZEĎ NÁRKŮ	MĚŠITA	BAR MICVA	JARMULKA / KIPA

2. Vybrané pojmy rozřídte do 3 kategorií (viz níže). Rozdělení nemusí být jednoznačné, ale napovídáme, že skupiny jsou přibližně stejně velké co do počtu pojmů.

V této části práce spolupracujete ve dvojici, provádíte společnou kontrolu vybraných pojmů a zkoušíte je rozdělit do následující tabulky:

OBECNÉ POJMY JUDAISMU	TRADICE A ZVYKY, NÁBOŽENSKÁ PRAXE	DĚJINY ŽIDOVSKÉHO NÁRODA

PODKLADOVÝ MATERIÁL 1 pro pedagogy a učitele:

ŘEŠENÍ A

ISLÁM	IZRAEL	HINDUISMUS	VATIKÁN	PAPEŽ
MEZUZA	MUSLIM	MICVOT	DŽIHÁD	OBŘÍZKA
BUDDHA	MODERNÍ ANTI-SEMITISMUS	ALLÁH	KOSTEL	BŮH
KORÁN	BIBLE	SUNNITÉ	ŠÍITÉ	JAHVE
KOŠER	DIASPORA	BUDDHISMUS	PRAVOSLAVÍ	SIONISMUS
TALMUD	JEŽÍŠ	TIBET	SYNAGOGA	RAMADÁN
PROTESTANT	MEKKA	HALACHA	INDIE	TŘETÍ A ČTVRTÝ LATERÁNSKÝ KONCIL
TÓRA	MOJŽÍŠ	RABÍN	ŠABAT	BRAHMA
MUHAMMAD	ZEĎ NÁŘKŮ	MEŠITA	BAR MICVA	JARMULKA / KIPA

PODKLADOVÝ MATERIÁL 1 pro pedagogy a učitele:

ŘEŠENÍ B

OBECNÉ POJMY JUDAISMU	TRADICE A ZVYKY, NÁBOŽENSKÁ PRAXE	DĚJINY ŽIDOVSKÉHO NÁRODA
TÓRA	MEZUZA	IZRAEL
TALMUD	MICVOT	DIASPORA
KOŠER	ŠABAT	SIONISMUS
RABÍN	BAR MICVA	3. A 4. LATERÁNSKÝ KONCIL
SYNAGOGA	JARMULKA	MOJŽIŠ
HALACHA	OBŘÍZKA	ZEĎ NÁŘKŮ
JAHVE		MODERNÍ ANTISEMITISMUS

SYLABUS 2

Propojování pojmů a hledání souvislostí

Cíle:

- studenti a žáci umí pojmy související s judaismem zařadit do užších významových souvislostí
- uvedeným souvislostem rozumí
- studenti a žáci umí ve skupině plnit zadaný úkol

Velikost skupiny, druhy pracovních aktivit:

- 20 studentů a žáků
- skupinová práce s pojmy (skupiny po 6–7 studentech či žácích)
- umění rozvrhnout si práci ve skupině, studenti a žáci budou v omezeném čase plnit celkem 3 úkoly: propojení pojmů s charakteristikou a dále 2 úkoly s tématem související
- součástí plnění úkolů bude i hledání informací v elektronických zdrojích

Čas:

- 90 minut

Pomůcky a příprava:

- pracovní list obsahující tabulku s pojmy a jejich charakteristikami (pexeso na propojení) a dále zadání dalších úkolů
- materiály s texty, v nichž mohou studenti a žáci hledat informace ke splnění doplňujících úkolů

Postup:

- stručný úvod k aktivitě – zdůraznění metod práce (rozvržení úkolů; max. 5 min.)
- práce ve skupinách (20 minut); spojit „pexeso“ (pojmy a jejich vysvětlení – sdíleno na padletu) a splnit další 2 úkoly, které s tématem souvisí, vše bude zpracovno ve stručném písemném výstupu (aby materiál mohl být předán i dalším skupinám k dispozici) – word, powerpoint
- v rámci skupiny by mělo proběhnout rozvržení práce do menších skupinek, aby všechny úkoly v omezeném čase zvládli

- po skončení skupinové práce budou jednotlivé skupiny prezentovat své výstupy (45 min.)
- proběhne společná kontrola a případné doplnění informací

Reflexe:

- společné shrnutí na závěr, bude položeno několik otázek – např.: (5–10 min.)
 - Co vás zaujalo na životě ortodoxního žida?
 - Myslíte si, že je v dnešním světě jednoduché dodržovat náboženská pravidla judaismu?
 - Jak vnímáte historii židovského národa?
 - Jaké události z židovských dějin pro vás dnes byly novou informací?

Kritické oblasti lekce:

- nedostatečná či žádná znalost obecných pojmů a termínů spjatých s náboženstvím (tradice, zákon, mystika...)
- nedostatečná či žádná znalost pojmů a termínů spjatých s judaismem (Mojžíš, JHVH, rabín...)

PODKLADOVÝ MATERIÁL 2 pro studenty a žáky (A–B–C):

Propojování pojmů a hledání souvislostí

Skupina A – OBECNÉ POJMY JUDAISMU – STRAVOVÁNÍ

Úkolem vaší skupiny je rozdělit se na menší podskupiny a rozdělit si práci. Celkem máte vyřešit 3 úkoly. V nich prokazujete, že umíte informace spojovat do souvislostí a dál s nimi pracovat.

Na práci máte 20 minut.

1. Vaším prvním úkolem v této části bude propojit pojmy a jejich stručná vysvětlení. Oproti pojmům vybraným v první aktivitě některé další přibyly. Pojmy mohou být sdíleny v odkazu v Padletu.
2. Vaším druhým úkolem je na základě uvedených pojmů vyjádřit, čím projde věřící žid (chlapec či muž) v průběhu života (od narození do smrti). Pokuste se vyjádřit, v čem podle vás spočívá židovská identita.
3. Třetím úkolem je vyjádřit, co věřící žid musí praktikovat v průběhu týdne (co dělá, smí / nesmí / musí dělat, kdy), jak se např. obléká apod.

K práci na úkolech 2 a 3 můžete použít studijní materiál ve výukových souborech, který se jmenuje „Skupina B – Tradice a zvyky / texty“, informace můžete vyhledávat v elektronických zdrojích.

Kromě toho, že spolužákům po skončení skupinové práce ukážete padlet s propojenými informacemi, zpracujete **stručný výstup** (odpovědi na otázky 2 a 3) **v písemné podobě** (word, powerpoint či jinak), který bude po skončení k dispozici vašim spolužákům.

• TÓRA		• tradiční židovský symbol, sedmiramenný svícen
• TALMUD		• lunární kalendář, má 12 měsíců (29-30 dnů), nový rok začíná svátkem Roš hašana; počítá se od stvoření světa
• KOŠER		• člověk, jehož úkolem je dohlížet na dodržování zásad přípravy košer jídla
• RABÍN		• co je povolené, vhodné, správné; často se používá v souvislosti s jídlem
• SYNAGOGA		• sváteční chléb, podává se při šabatu
• HALACHA		• duchovní představitel židovské komunity, rádce, učitel
• JAHVE		• první část hebrejské bible, Pět knih Mojžišových, židovské učení a náboženské předpisy
• MENORA		• židovský řezník, jeho úkolem je provádět porážku zvířat, aby odpovídala pravidlům košer
• KABALA		• souhrn židovského práva, včetně zvyků a tradic; obsahuje majetkové, církevní i trestní právo
• JIDIŠ		• JHVH, Jehova, Boží jméno; v náboženské praxi je jméno opisováno, nevyslovuje se
• ŠOCHET		• chrám, centrum náboženského života, místo bohoslužby
• MAŠGIACH		• germánský jazyk, který vznikl kombinací němčiny a hebrejštiny; k zápisu používá upravenou hebrejskou abecedu
• CHALA		• „učení“, rabínské diskuse o židovském právu a etice; základ judaismu, autoritativní celek zákona a tradice
• ŠOULET		• židovská mystika
• ŽIDOVSKÝ KALENDÁŘ		• tradiční židovské jídlo, připravované z luštěnin

PODKLADOVÝ MATERIÁL 2 pro pedagogy a učitele (A–B–C):

ŘEŠENÍ A

• TÓRA	A-7	první část hebrejské bible, Pět knih Mojžíšových, židovské učení a náboženské předpisy
• TALMUD	B-13	„učení“, rabínské diskuse o židovském právu a etice; základ judaismu, autoritativní celek zákona a tradice
• KOŠER	C-4	co je povolené, vhodné, správné; často se používá v souvislosti s jídlem
• RABÍN	D-6	duchovní představitel židovské komunity, rádce, učitel
• SYNAGOGA	E-11	chrám, centrum náboženského života, místo bohoslužby
• HALACHA	F-9	souhrn židovského práva, včetně zvyků a tradic; obsahuje majetkové, církevní i trestní právo
• JAHVE	G-10	JHVH, Jehova, Boží jméno; v náboženské praxi je jméno opisováno, nevyslovuje se
• MENORA	H-1	tradiční židovský symbol, sedmiramenný svícen
• KABALA	I-14	židovská mystika
• JIDIŠ	J-12	germánský jazyk, který vznikl kombinací němčiny a hebrejštiny; k zápisu používá upravenou hebrejskou abecedu
• ŠOCHET	K-8	židovský řezník, jeho úkolem je provádět porážku zvířat, aby odpovídala pravidlům košer
• MAŠGIACH	L-3	člověk, jehož úkolem je dohlížet na dodržování zásad přípravy košer jídla
• CHALA	M-5	sváteční chléb, podává se při šabatu
• ŠOULET	N-15	tradiční židovské jídlo, připravované z luštěnin
• ŽIDOVSKÝ KALENDÁŘ	O-2	lunární kalendář, má 12 měsíců (29-30 dnů), nový rok začíná svátkem Roš ha-šana, počítá se od stvoření světa

PODKLADOVÝ MATERIÁL 3 pro studenty a žáky (A–B–C):

Propojování pojmů a hledání souvislostí

Skupina B – TRADICE A ZVYKY, NÁBOŽENSKÁ PRAXE

Úkolem vaší skupiny je rozdělit se na menší podskupiny a rozdělit si práci. Celkem máte vyřešit 3 úkoly. V nich prokazujete, že umíte informace spojovat do souvislostí a dál s nimi pracovat.

Na práci máte 20 minut.

1. Vaším prvním úkolem v této části bude propojit pojmy a jejich stručná vysvětlení. Oproti pojmům vybraným v první aktivitě některé další přibyly. Pojmy jsou na sdíleném odkazu v Padletu.
2. Vaším druhým úkolem je na základě uvedených pojmů vyjádřit, čím projde věřící žid (chlapec či muž) v průběhu života (od narození do smrti). Pokuste se vyjádřit, v čem podle vás spočívá židovská identita.
3. Třetím úkolem je vyjádřit, co věřící žid musí praktikovat v průběhu týdne (co dělá, smí / nesmí / musí dělat, kdy), jak se např. obléká apod.

K práci na úkolech 2 a 3 můžete použít studijní materiál ve výukových souborech, který se jmenuje „Skupina B – Tradice a zvyky / texty“, informace můžete vyhledávat v elektronických zdrojích.

Kromě toho, že spolužákům po skončení skupinové práce ukážete padlet s propojenými informacemi, zpracujete **stručný výstup** (odpovědi na otázky 2 a 3) **v písemné podobě** (word, powerpoint či jinak), který bude po skončení k dispozici vašim spolužákům.

• MEZUZA		<ul style="list-style-type: none"> sváteční den, den odpočínutí; začíná v pátek večer, je spojen s modlitbou, návštěvou synagogy a odpočinkem; končí obřadem „havdala“ v sobotu večer
• MICVOT		<ul style="list-style-type: none"> židovská rituální lázeň
• ŠABAT		<ul style="list-style-type: none"> (= brit mila), symbol judaismu v osobním životě muže, koná se osmý den po narození
• BAR MICVA		<ul style="list-style-type: none"> modlitba za zemřelého
• JARMULKA / KIPA		<ul style="list-style-type: none"> podle tradice musí být věřící pohřben do země, s ostatky nemělo být hýbáno; na hrob se pokládají kamínky; na náhrobku symbol rodové příslušnosti zemřelého
• OBŘÍZKA		<ul style="list-style-type: none"> 613 přikázání, předpisů, které musí věřící dodržovat
• POHŘEBNÍ BRATRSTVO		<ul style="list-style-type: none"> vyhrazený prostor (často mezi několika domy), v němž židé mohou vykonávat činnosti, které nejsou jinak venku o šabatu povolené
• BAT MICVA		<ul style="list-style-type: none"> modlitební řemínky
• ERUV		<ul style="list-style-type: none"> obřad spojený se získáním náboženské dospělosti, chlapec je poprvé povolán ke čtení Tóry
• MIKVE		<ul style="list-style-type: none"> (=chevra kadiša), jeho členové se starají o poslední věci člověka spojené s pohřbem, provádějí rituální očistu mrtvého apod., pomáhají pozůstalým
• CHUPA		<ul style="list-style-type: none"> malá schránka s posvátným pergamenem umístěná na pravé veřeji dveří
• TEFILIN		<ul style="list-style-type: none"> obřad spojený se získáním náboženské dospělosti pro dívku
• TALIT		<ul style="list-style-type: none"> pokrývka hlavy, kterou věřící nosí, aby vyjádřil svou úctu Bohu
• KADIŠ		<ul style="list-style-type: none"> baldachýn; látka zvednutá na 4 tyčích symbolizuje budoucí domov manželů, koná se pod ní svatební obřad
• ŽIDOVSKÝ NÁHROBEK		<ul style="list-style-type: none"> modlitební plášť

PODKLADOVÝ MATERIÁL 3 pro pedagogy a učitele (A–B–C):

ŘEŠENÍ B

• MEZUZA	A-11	malá schránka s posvátným pergamenem umístěná na pravé veřeji dveří
• MICVOT	B-6	613 přikázání, předpisů, které musí věřící dodržovat
• ŠABAT	C-1	sváteční den, den odpočínutí; začíná v pátek večer, je spojen s modlitbou, návštěvou synagogy a odpočinkem; končí obřadem „havdala“ v sobotu večer
• BAR MICVA	D-9	obřad spojený se získáním náboženské dospělosti, chlapec je poprvé povolán ke čtení Tóry
• JARMULKA / KIPA	E-13	pokrývka hlavy, kterou věřící nosí, aby vyjádřil svou úctu Bohu
• OBŘÍZKA	F-3	(= brit mila), symbol judaismu v osobním životě muže, koná se osmý den po narození
• POHŘEBNÍ BRATRSTVO	G-10	(=chevra kadiša), jeho členové se starají o poslední věci člověka spojené s pohřbem, provádějí rituální očistu mrtvého apod., pomáhají pozůstalým
• BAT MICVA	H-12	obřad spojený se získáním náboženské dospělosti pro dívku
• ERUV	I-7	vyhrazený prostor (často mezi několika domy), v němž židé mohou vykonávat činnosti, které nejsou jinak venku o šabatě povolené
• MIKVE	J-2	židovská rituální lázeň
• CHUPA	K-14	baldachýn; látka zvednutá na 4 tyčích symbolizuje budoucí domov manželů, koná se pod ní svatební obřad
• TEFILIN	L-8	modlitební řemínky
• TALIT	M-15	modlitební plášť
• KADIŠ	N-4	modlitba za zemřelého
• ŽIDOVSKÝ NÁHROBEK	O-5	podle tradice musí být věřící pohřben do země, s ostatky nemělo být hýbáno; na hrob se pokládají kamínky; na náhrobku symbol rodové příslušnosti zemřelého

PODKLADOVÝ MATERIÁL 4 pro studenty a žáky (A–B–C):

Propojování pojmů, časových informací a hledání souvislostí

Skupina C – HISTORIE

Úkolem vaší skupiny je rozdělit se na menší podskupiny a rozdělit si práci. Celkem máte vyřešit 3 úkoly. V nich prokazujete, že umíte informace spojovat do souvislostí a dál s nimi pracovat.

Na práci máte 20 minut.

1. Vaším prvním úkolem v této části bude propojit pojmy a jejich stručná vysvětlení. Oproti pojmům vybraným v první aktivitě některé další přibyly. Všechny informace jsou v tabulce na následující straně.
2. Druhým úkolem je vložení spojených pojmů s vysvětlením do časové osy (ta je sdílena na odkazu v Padletu). Pokuste se k datům připojit události a jejich vysvětlení (první dva sloupce tabulky – propojení bylo v úkolu 1).
3. Třetí úkol je zjistit, jak se vyvíjelo (zvětšovalo / zmenšovalo) území státu Izrael v období od r. 1948 do konce 20. století. Můžete použít obrazové přílohy (mapy). Informace vyjádřete stručně – událost + změna + datace.

K práci na úkolech 2 a 3 můžete použít studijní materiál ve výukových souborech, který se jmenuje „Skupina C - Historie(texty)“, informace můžete vyhledávat v elektronických zdrojích.

Kromě toho, že spolužákům po skončení skupinové práce ukážete padlet s časovou osou, zpracujete **stručný výstup** (odpovědi na otázky 2 a 3) v **písemné podobě** (word, powerpoint či jinak), který bude po skončení k dispozici vašim spolužákům. Oceníme vložení map se viditelnými změnami území.

• ŠESTIDENNÍ VÁLKA	• jedna z arabsko-izraelských válek (konflikt mezi Izraelem a koalicí Egypta, Jordánska a Sýrie) – součástí Izraele se staly Sinaj, Gaza, Golanské výšiny, západní břeh Jordánu a východní Jeruzalém	• cca 18. st. př. n. l.
• AŠKENÁZOVÉ, SEFARDI	• označení pro Židy žijící pod nadvládou křesťanů nebo muslimů	• 1948
• ZEĎ NÁŘKŮ	• první židovská válka, zničení Jeruzaléma římským vojskem, druhé zničení chrámu kromě jedné jeho části	• od posl. třetiny 19. st.
• IZRAEL	• znovuvytvoření židovského státu, konec období diaspory	• 6. st. př. n. l.
• CHASIDISMUS	• lidový mysticismus vyznačující se velkou zbožností; východní Evropa (Ukrajina, Polsko)	• konec 12. a poč. 13. st.
• DIASPORA	• období následující po druhém zničení jeruzalémského chrámu, případně po Bar Kochbově povstání; Židé jsou vyhnáni ze svého území	• 1967
• GHETTO	• části měst (ulice, čtvrt'), kde smělo žít židovské obyvatelstvo	• pol. 13. st. př. n. l.
• MOJŽÍŠ	• vyvedení Židů z Egypta, jeho prostřednictvím Bůh předal svému národu učení a zákon	• 1. – 2. st. n. l.
• MORDECHAJ MAISEL	• rozkvět židovské komunity v Praze, stavba a rozvoj ghetta (synagogy, radnice), spolupráce s Rudolfem II., rabi Löwem	• konec 19. st. (1897)
• ABRAHÁM	• vytvoření smlouvy s jedním Bohem, boží požehnání pro jeho syny	• 10. – 11. st. (raný středověk)
• 3. A 4. LATERÁNSKÝ KONCIL	• vyhlášení protižidovských opatření (legislativa)	• 18. st.
• BABYLÓNSKÉ ZAJETÍ ŽIDŮ	• první zničení Šalamounova chrámu, král Nabukadnesar II., odvezení Židů do zajetí	• 13. – 15. st. (vrcholný středověk)
• MARRANOS	• Židé žijící na Pyrenejském poloostrově donucení konvertovat ke křesťanství, ale tajně dodržující židovskou tradici (=prasata)	• 70 n. l.
• MODERNÍ ANTISEMITISMUS	• rasistický, líčil Židy jako vrozeně destruktivní rasu (zejména v Německu a Francii)	• 16. st.
• SIONISMUS	• hnutí, jehož cílem bylo znovuvytvoření židovského státu (domoviny)	• 1967

PODKLADOVÝ MATERIÁL 4 pro pedagogy a učitele (A–B–C):

ŘEŠENÍ C

• ABRAHÁM	• vytvoření smlouvy s jedním Bohem, boží požehnání pro jeho syny	cca 18. st. př. n. l.
• MOJŽÍŠ	• vyvedení Židů z Egypta, jeho prostřednictvím Bůh předal svému národu učení a zákon	pol. 13. st. př. n. l.
• BABYLÓNSKÉ ZAJETÍ ŽIDŮ	• první zničení Šalamounova chrámu, král Nabukadnesar II., odvlечение Židů do zajetí	6. st. př. n. l.
• ZEĎ NÁRKŮ	• první židovská válka, zničení Jeruzaléma římským vojskem, druhé zničení chrámu kromě jedné jeho části	70 n. l.
• DIASPORA	• období následující po druhém zničení jeruzalémského chrámu, případně po Bar Kochbově povstání; Židé jsou vyhnáni ze svého území	1. – 2. st. n. l.
• AŠKENÁZOVÉ, SEFARDI	• označení pro Židy žijící pod nadvládou křesťanů nebo muslimů	10. – 11. st. (raný středověk)
• 3. A 4. LATERÁNSKÝ KONCIL	• vyhlášení protižidovských opatření (legislativa)	konec 12. a poč. 13. st.
• GHETTO	• části měst (ulice, čtvrtě), kde smělo žít židovské obyvatelstvo	13. – 15. st. (vrcholný středověk)
• MARRANOS	• Židé žijící na Pyrenejském poloostrově donucení konvertovat ke křesťanství, ale tajně dodržující židovskou tradici (=prasata)	od 15. st. (vrcholný středověk)
• MORDECHAJ MAISEL	• rozkvět židovské komunity v Praze, stavba a rozvoj ghetta (synagogy, radnice), spolupráce s Rudolfem II., rabi Löwem	16. st.
• CHASIDISMUS	• lidový mysticismus vyznačující se velkou zbožností; východní Evropa (Ukrajina, Polsko)	18. st.
• MODERNÍ ANTISEMITISMUS	• rasistický, líčil Židy jako vrozeně destruktivní rasu (zejména v Německu a Francii)	od posl. třetiny 19. st. (až do současnosti)
• SIONISMUS	• hnutí, jehož cílem bylo znovuvytvoření židovského státu (domoviny)	konec 19. st. (1897)
• IZRAEL	• znovuvytvoření židovského státu, konec období diaspory	1948
• ŠESTIDENNÍ VÁLKA	• jedna z arabsko-izraelských válek (konflikt mezi Izraelem a koalicí Egypta, Jordánska a Sýrie) – součástí Izraele se staly Sinaj, Gaza, Golanské výšiny, západní břeh Jordánu a východní Jeruzalém	1967

SYLABUS 3:

Židovský kalendář a židovské svátky

Cíle:

- skupinová práce s textem
- studenti a žáci znají a umí popsat židovský kalendář
- uvědomují si odlišnosti od křesťanských zvyklostí
- uvědomí si odlišnost židovského a křesťanského letopočtu a podmíněnost svátků historickými událostmi

Velikost skupiny:

- 20 studentů
- skupinová práce (4 skupiny po 5 studentech či žácích)

Čas:

- 60 minut

Pomůcky a příprava:

- připravit karty s popiskami svátků, doplňující otázky a informace
- karta s židovským kalendářem
- karty nejsou součástí tohoto podkladového materiálu, je třeba je vytvořit
- pokud to časový harmonogram dovolí, je vhodné propojit aktivitu studentů s vytvořením zmíněných kartiček (židovské svátky, židovský kalendář)

Postup:

- studenti a žáci mají k dispozici grafickou podobu židovského a křesťanského kalendáře
- Otázky:
 - Víte od kdy (od jaké události) se počítá křesťanský a židovský letopočet?
 - Jaký je tedy nyní rok židovského kalendáře?
 - Na jakém základě fungují oba kalendáře?

- Jaké znáte křesťanské svátky (i svátky s pohanským původem, které se stále slaví)? Zařaďte je do kalendáře.
- rozdělíme studenty do 4 skupin (cca po 5 studentech)
- ro skupin jim dáme k dispozici karty se stručným popisem svátků a doplňující informace + obrázky (viz příloha)
- studenti a žáci si ve skupinách prostudují dané svátky a doplní je zajímavostmi z přidaného textu
- z nabídky vyberou obrázky – které symbolizují jednotlivé svátky a pokusí se je zařadit k jednotlivým svátkům
- nápověda :
 - obrázek 1 – chanuka (svícen)
 - obrázek 2 – pesach (sederový talíř)
 - obrázek 3 – roš hašana (šofar)
 - obrázek 4 – šavuot (ječmen)
 - obrázek 5 – sukot (provizorní přístřešek)
 - obrázek 6 – simchat Tora (oslava a čtení svítku Tory)
 - obrázek 7 – purim (řehtačky a Hamanovy uši)
 - obrázek 8 – 9 av (zkáza Šalamounova chrámu)
 - obrázek 9 – jom haacmaut (den nezávislosti – mapa Izraele)
 - obrázek 10 – jom hašoa (jména v Pinkasově synagoze)
 - obrázek 11 – šabat (chala a svícen)
 - obrázek 12 – jom kipur (modlíci se v synagoze)
- po cca 15-20 min. samostatné práce ve skupinách studenti či žáci prezentují svoji práci (informace o svátcích + zajímavosti + obrázek) 20 minut
- společné shrnutí na závěr – reflexe –
 - Které informace vás nejvíce zaujaly?
 - Existují podobnosti mezi křesťanským a židovským kalendářem?
 - Jak jsou kalendáře kulturně podmíněné?
 - Znáte ještě nějaké jiné kalendáře? Jaké?

- Jaký je muslimský letopočet? Od jaké události se počítá?
- Jaké svátky byste zařadili mezi biblické, nebiblické a nenáboženské? Jaký, je mezi nimi rozdíl?

Kritické oblasti lekce:

- nedostatečná či žádná znalost křesťanských svátků (vč. neznalosti původních mytických příběhů, jejich počítání, jejich zvyky...)
- nedostatečná schopnost propojit židovské a křesťanské realie

Odpovědi:

- **židovský letopočet** se mění na podzim (např. rok 2021 = 6. 9. 2021 = **5782**)
- roky se počítají od stvoření světa – podle židovské tradice k tomu došlo 7. měsíce Tišri (Roš Ha šana)
- židovský kalendář počítá podle slunečního cyklu pouze roky, měsíce **podle lunárního** (měsíc má tedy délku 29–30 dní) sluneční rok je delší cca o 11 dní, tak se každé 3–4 roky přidává navíc 13. měsíc (ADAR II.)
- **židovské svátky** můžeme rozdělit prakticky do dvou skupin:
 - biblické svátky ustanovené v Toře: slaví se společnou bohoslužbou v synagoze, společným jídlem, půstem, písněmi
 - náboženské slavnosti (posty) vzpomínkové dny, které byly zavedeny v pozdějším období (připomínají zejména historické události) – slaví se hlavně v rodinném kruhu nebo na židovské obci

specializované zdroje:

<https://www.holocaust.cz/zdroje/clanky-z-ros-chodese/ros-chodes-2004/kveten-7/jom-ha-soa/>

<https://temata.rozhlas.cz/svatek-pesach-pripomina-vyvedeni-zidu-z-otroctvi-v-egypte-7989097>

<https://www.fzo.cz/judaismus/svatky/sukot/>

<https://regiony.rozhlas.cz/zamysleni-leo-pavlaty-k-svatku-savuot-patri-mlecne-pokrmym-7985781>

kol. autorů : Židé – dějiny a kultura, ŽMP Praha 2005, 160 stran

Interkulturní vzdělávání- projekt Varianty – příručka nejen pro středoškolské pedagogy,
Člověk v tísni, Praha 2001

**A) SYLABY A PODKLADOVÉ
MATERIÁLY:
ISLÁM**

PODKLADOVÉ MATERIÁLY 5

Pokuste se určit, co jsou následující dvě slova a jedno slovní spojení:

الله

القرآن

الله أكبر

PODKLADOVÉ MATERIÁLY 6 pro studenty a žáky

Křížovka – islám a islámský fundamentalismus (odpovědi vložte podle čísla do následující křížovky)

1. Jak nazýváme událost (noc) během které se Muhammadovi dostalo prvního zjevení?
2. Jak se nazývá město, kam v r. 622 (hidžra) odešel Muhammad a které je podle něj, jako proroka pojmenováno?
3. Jak se nazývá soubor hadíthů, tedy jednotlivých Muhammadových výroků, činů a zvyků?
4. Prostřednictvím koho zjevoval Alláh Muhammadovi Korán?
5. Jak se jmenuje praotec Židů a Arabů?
6. Název nauky pojednávající o posledních věcech člověka a světa.
7. Jméno první Muhammadovy ženy.
8. Arabský název pro povinnou modlitbu.
9. Jedno ze jmen pokušitele a svůdce, personifikace zla.
10. Povzbuzující nápoj, který byl kultivován na Arabském poloostrově.
11. Jak se jmenoval první chalífa (Muhammadův nástupce)?
12. Jak se jmenuje stavba uprostřed nejposvátnější mešity islámu?
13. Jak se v tradici abrahámovských náboženství nazývá muž, který sděluje lidem boží proroctví?
14. Název španělského města, ze kterého plynuly latinské překlady arabské učenosti do Evropy.
15. V jakém měsíci se dostalo Muhammadovi první zjevení? (Na počest této události se v něm muslimové postí.)
16. Arabští učenci významně prohloubili znalosti astronomie? Co tento obor zkoumá (je to obsaženo již v jeho názvu).
17. Jak nazýváme páteční polední muslimské „kázání“?
18. Jak nazýváme navigační přístroj, který k dokonalosti dovedli Arabové.
19. Název nejstarší islámské univerzity (sídlí v Káhiře).
20. Latinská verze jména muslimského učenice, který napsal mj. Kánon medicíny.
21. Slovo označující stav barbarské nevědomosti, hříšnosti a života v bludu.

22. Jak obecně nazýváme duchovní cestu, při níž dochází u věřícího k tajemnému přímému setkání s Bohem. (Nápověda: súfismus.)
23. Jak se nazývá sloučenina, jejíž název pochází z arabštiny a je někdy označována jako „metla lidstva“.
24. Slovo označující vše – dle islámu – povolené a čisté. (Dosti často v povědomí lidí spojováno s rituálně čistým stravováním).
25. Islámské náboženské právo.
26. Islámský duchovní.
27. Stát na Blízkém východě, který je trnem v oku radikálních islámských fundamentalistů.
28. Arabské slovo označující úsilí. Má čtyři formy: srdce, ústy, rukou a mečem.
29. Čestné označení pro nejvyšší představitele šíitského islámu (Írán, Irák).
30. Příjmení spjaté s rodištěm vůdce íránské revoluce 1979.
31. Příjmení významného žijícího českého odborníka na islám. Autor knihy Duchovní cesty islámu a mnoha dalších.
32. Latinská verze jména arabského filosofa a autora rozsáhlých komentářů k Aristotelovi.
33. Známé první jméno vůdce Al-Káidy v době útoků 11. 9. 2001.
34. Kdo zemře v ozbrojeném boji za islám, z toho se stává *šahíd* a vstupuje po smrti ihned do ráje. Jak bychom ho nazvali česky – tedy toho, kdo se obětuje pro víru.
35. Název libanonské islámské šíitské teroristické organizace, která mj. v r. 1983 zahájila taktiku sebevražedných útoků.
36. Hnutí, které v letech 1996 – 2001 ovládalo Afghánistán a dnes opětovně kontroluje většinu afghánského území?
37. Název islamistické teroristické organizace působící v Nigérii.
38. Označení velmi rozšířeného muslimského šátku, kterým si žena zahaluje vlasy, krk a poprsí.
39. Jak se jmenuje stěžejní kniha teoretika radikálního islámského fundamentalismu S. Qutba, která je přeložena do češtiny?

Tajenka: parafráze českého překladu muslimského vyznání víry (pozor: s nepřesným jménem muslimského proroka, má být Muhammad)

PODKLADOVÉ MATERIÁLY 6 pro pedagogy a učitele

ŘEŠENÍ – Křížovka

				1	N	O	C	O	S	U	D	U		
			2	M	E	D	I	N	A					
		3	S	U	N	N	A							
4	D	Ž	I	B	R	Í	L							
			5	A	B	R	A	H	Á	M				
6	E	S	CH	A	T	O	L	O	G	I	E			
7	CH	Á	D	Í	D	Ž	A							
			8		S	A	L	Á	T					
	9	Š	A	J	T	Á	N							
		10	K	Á	V	A								
11	A	B	Ú	B	A	K	R							
			12		K	A	B	A						
	13	P	R	O	R	O	K							
		14		T	O	L	E	D	O					
		15		R	A	M	A	D	Á	N				
		16		H	V	Ě	Z	D	Y					
	17	CH	U	T	B	A								
18	A	S	T	R	O	L	Á	B						
19	A	L	A	Z	H	A	R							
20	A	V	I	C	E	N	N	A						
			21	D	Ž	A	H	Í	L	I	A			
			22		M	Y	S	T	I	K	A			
	23	A	L		K	O	H	O	L					
			24		H	A	L	A	L					
			25		Š	A	R	Í	A					
			26		I	M	Á	M						
27	I	Z	R	A	E	L								
			28		D	Ž	I	H	Á	D				
			29	A	J	A	T	O	L	L	Á	H		
	30	CH	O	M	E	J	N	Í						
	31	K	R	O	P	Á	Č	E	K					
32	A	V	E	R	R	O	E	S						
			33		U	S	Á	M	A					
			34	M	U	Č	E	D	N	Í	K			
35	H	I	Z	B	A	L	L	Á	H					
36	T	A	L	I	B	A	N							
			37		B	O	K	O	H	A	R	A	M	
			38	H	I	D	Ž	Á	B					
39	M	I	L	N	Í	K	Y	N	A	C	E	S	T	Ě

PODKLADOVÉ MATERIÁLY 7 pro studenty a žáky

Test na islám 1

max. 20 bodů: 0 – 5 = 5 / 6 – 9 = 4 / 10 – 13 = 3 / 14 – 17 = 2 / 18 – 20 = 1

- Jak se jmenuje a kde nalezneme nejstarší islámskou univerzitu? (2 body)
- Jak zní vyznání víry (šaháda) muslima? (1 b)
- Vysvětlete pojmy: (6 b)

súra –

Kába –

Džibríl –

sawm –

fatwa –

ulamá –

- Kolik let po smrti Mohameda byl sepsán Korán? Za kterého chalífy? (2 b)
- Jaké eschatologické představy má islám společné s křesťanstvím? (4 b)
- Z čeho se skládá sunna? Co je obsahem těchto základních kamenů? (2 b)
- Uved'te 3 státy, ve kterých žije největší počet muslimů. (3 b)

PODKLADOVÉ MATERIÁLY 7 pro pedagogy a učitele

ŘEŠENÍ – Test na islám 1

max. 20 bodů: $0 - 5 = 5 / 6 - 9 = 4 / 10 - 13 = 3 / 14 - 17 = 2 / 18 - 20 = 1$

- Jak se jmenuje a kde nalezneme nejstarší islámskou univerzitu? – **Káhira, al-Azhar**
- Jak zní vyznání víry (šaháda) muslima? – **Není boha, kromě Boha a Muhammad je jeho prorok.**
- Vysvětlete pojmy:

Súra – kapitola z Koránu

Džibríl – anděl, který zjevoval

Muhammadovi Korán

fatwa – právní dobrozdání

Kába – stavba v centru hlavní mešity
v Mekce

sawm – půst

ulamá – náboženští učenci

- Kolik let po smrti Muhammada byl sepsán Korán? Za kterého chalífy? – **zřejmě v r. 650, za chalífy Uthmána**
- Jaké eschatologické představy má islám společné s křesťanstvím – **Poslední soud, individuální soud, nebe, peklo**
- Z čeho se skládá sunna? Co je obsahem těchto základních kamenů? – **hadíthy, tj. Zvyky, rčení, činy Muhammada**
- Uveďte 3 státy, ve kterých žije největší počet muslimů – **Indonésie (cca 237mil), Pakistán (cca 219mil.), Indie (cca 197mil.)**

PODKLADOVÉ MATERIÁLY 8 pro studenty a žáky

Test na islám 2

max. 20 bodů: 0 – 5 = 5 / 6 – 9 = 4 / 10 – 13 = 3 / 14 – 17 = 2 / 18 – 20 = 1

- Proč je pro islám velmi důležitá postava Abraháma? (1 b)
- Uveďte druhé a třetí nejposvátnější místo islámu a uveďte důvod této posvátnosti. (2b)
- Pouze v jakých třech oblastech se uplatňuje ve většině muslimských států šaría? (3 b)
- Jak se jmenují dva největší mučedníci šíitského islámu? Kde jsou pohřbeni? (4 b)
- Vysvětlete pojem súfismus. (1 b)
- Jak se jmenovala druhá dynastie v islámské říši? Kde měla centrum? (2 b)
- Jaký je význam slova fundamentalismus? O co se opírá? Jaký je jeho cíl? (3 b)
- Uveďte hl. ideologa radikálního islámského fundamentalismu. Jak se jmenuje jeho hlavní kniha. (2 b)
- Uveďte (dva) hlavní argumenty radikálních islám. fundamentalistů, legitimizující dle nich i teror: (2 b)

PODKLADOVÉ MATERIÁLY 8 pro pedagogy a učitele

ŘEŠENÍ – Test na islám 2

max. 20 bodů: $0 - 5 = 5 / 6 - 9 = 4 / 10 - 13 = 3 / 14 - 17 = 2 / 18 - 20 = 1$

- Proč je pro islám velmi důležitá postava Abraháma? – v **Koránu je nazván prvním monoteistou (haníf) a prvním podřízeným vůli boží (arabsky: muslim).**
- Uved'te druhé a třetí nejposvátnější místo islámu a uved'te důvod této posvátnosti. – **Medína (město prorokovo, kam přišel v r. 622) a Jeruzalém (první směr modlitby, do r. 624; Muhammad město podivuhodně navštívil cca v r. 618 při noční mystické cestě).**
- V jakých oblastech se uplatňuje šaría ve většině muslimských států případně samotnými muslimy v jiných částech světa? – **V otázkách osobní zbožnosti (očista, vyznání, modlitba, almužna, půst, pout', jídlo, oblíkání), manželství a rodinné právo, dědictví, ekonomie a finance.**
- Jak se jmenují dva největší mučedníci šíitského islámu? Kde jsou pohřbeni? – **Alí v Nadžafu (661) a Husajn v irácké Karbalé (680).**
- Vysvětlete pojem súfismus. – **Islámská podoba mystiky.**
- Jak se jmenovala druhá dynastie v islámské říši? Kde měla centrum? – **Abbásovcí vládli z Baghdádu. Teoreticky jde o vládu mezi léty 750–1258. Prakticky jejich vliv ustával od 10. století.**
- Jaký je význam slova fundamentalismus? O co se opírá? Jaký je jeho cíl? – **Velmi volně řečeno, jde o urputné lpění na základních principech. V islámu jde o doslovnou četbu Koránu a zákaz jeho interpretace. Je protikladem modernismu. Hlásá návrat ke kořenům, fundamentům.**
- Uved'te jednoho z hlavních ideologů radikálního islámského fundamentalismu. Jak se jmenuje jeho hlavní kniha, která byla přeložena i do češtiny? – **Jde o Egyptěana Sajjida Qutba (1906–1966), jehož manifest má název Milníky na cestě.**
- Uved'te některé z hlavních argumentů radikálních islámských fundamentalistů, legitimizující dle nich i teror: – **Krise identity a kultury, krize legitimacy sekulárních režimů, ponížení muslimů.**

PODKLADOVÉ MATERIÁLY 9 pro studenty a žáky

Test na islám 3

max. 20 bodů: 0 – 5 = 5 / 6 – 9 = 4 / 10 – 13 = 3 / 14 – 17 = 2 / 18 – 20 = 1

- Vysvětlete pojem džahílíja. (2 b)
- Na co nemusí čekat a na co se může těšit mučedník, který zemře v boji za islám (dle veršů Koránu)? (2 b)
- Co znamená slovo džihád? _____ Vysvětlete jakých čtyř podob může džihád nabývat? (5 b)
- Uveďte názvy 3 radikálních islámských teroristických organizací: (3 b)

V Indonésii _____ v Somálsku _____ v Nigérii _____

- Která země Blízkého východu byla napadena ze strany USA v roce 2003? Jak byl tento útok zdůvodněn? (2 b)
- Na co odkazuje slovo salafismus? (1 b)
- Ve kterém státě je oficiální wahhábismus? (1 b)
- Kdy a kde se odehrály dvě největší čečenské teroristické akce na území Ruské federace? (2 b)
- Kdy došlo k první čečenské válce? S jakými výsledky skončila? (2 b)

PODKLADOVÉ MATERIÁLY 9 pro pedagogy a učitele

ŘEŠENÍ – Test na islám 3

max. 20 bodů: $0 - 5 = 5 / 6 - 9 = 4 / 10 - 13 = 3 / 14 - 17 = 2 / 18 - 20 = 1$

- Vysvětlete pojem džahílíja – **Doslova: období nevědění, nepoznání. Tradičně se jedná o období před příchodem islámu (tedy do počátku 7. století n. l.). Od 18. století se toto pojmenování směřuje i k neislámským společnostem Západu.**
- Na co nemusí čekat a na co se může těšit mučedník, který zemře v boji za islám (dle veršů Koránu) – **Na okamžitý vstup do nebe, kde mu budou sloužit panny a bude spočívat v nebeské zahradě s nápoji i jídlem.**
- Co znamená slovo džihád? Vysvětlete jakých čtyř podob může džihád nabývat? – **Doslova: úsilí; v náboženském rozměru může nabývat úsilí srdce, ústy, rukou a mečem.**
- Uveďte názvy 3 radikálních islámských teroristických organizací:
- V Indonésii **Nahdat al-ulamá (případně Muhammadija)** v Somálsku **aš-Šabáb**, v Nigérii **Boko Haram**.
- Která země Blízkého východu byla napadena ze strany USA v roce 2003? Jak byl tento útok zdůvodněn? – **Irák, šlo o invazi po teroristických útocích na WTC 2001 v New Yorku. Důkazem bylo zapojení Iráku do těhcot událostí a výroba a uchovávání zakázaných zbraní hromadného ničení (chemické, apod.).**
- Na co odkazuje slovo salafismus? – **Předchůdci, první generace muslimů, otcové zakladatelé islámu; přísné a doslovné napodobování této generace muslimů.**
- Ve kterém státě je oficiální wahhábismus? – **Království Saudské Arábie.**
- Kdy a kde se odehrály dvě největší čečenské teroristické akce na území Ruské federace? – **Říjen 2002 a přepadení muskovského divadla na Dubrovce; září 2005 útok na školu v městě Beslan v Severní Osetii.**
- Kdy došlo k první čečenské válce? S jakými výsledky skončila? – **V letech 1994 – 1996, po mírové dohodě byla uhájena částečná Čečenská nezávislost, ale země v rozkladu**

PODKLADOVÉ MATERIÁLY 10

Doporučené knihy, dokumentární a hrané filmy, weby, linky pro studenty:

1) Úvod do islámu:

- **Korán:**

Korán namluvený v češtině: www.torah.cz/koran-3/hrbkuv-preklad/

Koránský text v arabštině, s mnoha překlady (vč. dvou českých – Hrbkův a Nyklův), včetně slavné arabské recitace od mnoha slovutných recitátorů na www.tanzil.net

- **Hadíth:**

Základní sunnitské „kanonické“ sbírky hadíthů v arabsko-anglickém znění (www.sunnah.com)

- **Global Islamic Seminary:**

webová akademie o islámu vytvořená samotnými muslimy (sunnity) (<http://seekersguidance.org/>)

- **Kratší videa prof. Luboše Kropáčka:**

Islám jako abrahámovské náboženství (<https://www.youtube.com/watch?v=1xVRmsZ0QOk&feature=youtu.be>), šaría (islámské náboženské právo) (<https://www.youtube.com/watch?v=DJ2Y1aVJyto&feature=youtu.be>)

- **Náboženství světa – Česká televize:**

<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10077100525-nabozenstvi-sveta/205562230380003-islam>

- **Rozdíl mezi šíity a sunnity (video Reflexu)**

<https://www.reflex.cz/clanek/historie/88691/vecny-konflikt-sunnitu-a-siitu-jak-se-zrodil-a-v-cem-se-lisi-dve-hlavni-vetve-islamu.html>

- **Prolínání světů – Tomáš Halík**

<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10084714986-prolinani-svetu/video/>

2) Islámský fundamentalismus:

- **Jak uvažují sebevražední teroristé**

<https://www.csfd.cz/film/294995-jak-uvazuji-sebevrazedni-teroriste/komentare/>

- **Vice Speciál – svět pod lupou: Islámský svět**

<https://www.csfd.cz/film/433360-vice-special-svet-pod-lupou-islamsky-stat/prehled/>

- **Jakub Szántó: Vzestup a pád tzv. Islámského státu**

[https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/11412378947-90-](https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/11412378947-90-ct24/217411058131218/obsah/589196-vzestup-a-pad-islamskeho-statu-ocima-jakuba-szanto)

[ct24/217411058131218/obsah/589196-vzestup-a-pad-islamskeho-statu-ocima-jakuba-szanto](https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/11412378947-90-ct24/217411058131218/obsah/589196-vzestup-a-pad-islamskeho-statu-ocima-jakuba-szanto)

- **Kyberdžihád**

<https://www.csfd.cz/film/491517-kyberdzihad/komentare/>

<https://www.jsns.cz/lekce/151090-kyberdzihad>

- **Mezinárodní terorismus:**

<https://www.csfd.cz/film/256505-mezinarodni-terorismus/komentare/>

- **Doporučené díly: Hrozba Al Káidy** (<https://uloz.to/file/g3KwuaUm/mezinarodni-terorismus-2-hrozba-al-kaidy-z1-bbc-2008-avi>); **Čečenský terorismus** (<https://uloz.to/file/VJD32pTi/cecensko-avi>)

3) Hrané filmy:

- **Teheránská tabu** (<https://new.csfd.cz/film/514475-teheranska-tabu/prehled/>)
- **Persepolis** (<https://new.csfd.cz/film/230517-persepolis/prehled/>)
- **Wadžda** (<https://new.csfd.cz/film/330153-wadjda/prehled/>)
- **Caramel** (<https://www.csfd.cz/film/237675-sukkar-banat/prehled/>)
- **Dokonalý kandidát** (<https://www.csfd.cz/film/750890-idealni-kandidat/prehled/>)
- **Sama nocí tmou** (<https://www.csfd.cz/film/361860-sama-noci-tmou/komentare/strana-4/>)

4) Knihy:

- **Beránek, Ondřej – Ostránský, Bronislav (eds.), *Islámský stát - Blízký východ na konci časů***, Praha: Academia, 2016
- **Corbin, Henry, *Mundus imaginalis aneb imaginární a imaginální***, Praha: Malvern, 2007
- **Corbin, Henry, *Tvůrčí imaginace v sufismu Ibñ Arabího***, Praha: Malvern, 2010

- **Denny, Frederick M.**, *Islám a muslimská obec*, Praha: Prostor, 1998
- **Donner, Fred M.**, *Muhammad and the Believers. At the Origins of Islam*, Cambridge, Mass: Harvard University Press, 2010
- **al-Ghazzálí, Abú Hámí**d, *Zachránce bloudícího*, Praha: Vyšehrad, 2005
- **Hesová, Zora**, *Ghazálího Výklenek světél (Miškát al-anwár) a význam osvícení v islámské filosofii*, Praha: Academia, 2012
- **Ibn Tufajl, Abú Bakr**, *Živý, Syn Bdícího. Příběh filosofa samouka Risálat Hajj ibn Jaqzán*, Praha: Academia, 2011
- **Kropáček, Luboš**, *Duchovní cesty islámu*, Praha: Vyšehrad, 2015
- **Kropáček, Luboš**, *Súfismus. Dějiny islámské mystiky*, Praha: Vyšehrad, 2008
- **Küng, Hans**, *Der Islam. Geschichte, Gegenwart, Zukunft*. München: Piper, 2004
- **Lindner, Tomáš – Kundra, Ondřej**, *Můj syn terorista. Jak se rodí evropští džihádisté*, Praha: BizBooks, 2017
- **Lings, Martin**, *Muhammad: His Life Based on the Earliest Sources*, Charlottesville, VA: Islamic Texts Society, 1986
- **an-Nawawí, Imám Jahjá**, *Zahrady spravedlivých. Sbírka výroků proroka Muhammada*, AMS, 2008
- **Ostránský, Bronislav**, *Hledání skrytého pokladu. Antologie komentovaných překladů ze středověkého arabského súfijského písemnictví*, Praha: Orientální ústav AVČR, 2008
- **Reynolds, Gabriel Said**, *The Emergence of Islam. Classical Traditions in Contemporary Perspective*, Minneapolis: Fortress Press, 2012
- **Rogerson, Barnaby**, *Prorok Muhammad*, Praha: NLN, 2004
- **Szantó, Jakub**, *Za oponou války. Zpravodajem nejen na Blízkém východě*, Praha: Argo, 2018
- **Szantó, Jakub**, *Z Izrastiny s láskou. Reportérem mezi dvěma zeměmi*, Praha: Argo, 2020
- **al-Suyuti, Imam Jalal-al-Din ‘Abd al-Rahman**, *The Perfect Guide to the Sciences of the Qur’an (al-Itqan fi ‘Ulum al-Quran), vol. 1*, Reading: Garnet Publishing, 2011

5) Feminismus a gender:

- **El Saadawi, Nawal**, *Memoirs of a Woman Doctor*, London: Saqi Books, 1988
- **El Saadawi, Nawal**, *Woman at Point Zero*, London: Zed Books, 1983
- **El Saadawi, Nawal**, *The Fall of the Imam*, London: Methuen, 1988
- **El Saadawi, Nawal**, *Zeina*, London: Saqi Books, 2011
- **Frouzová, Magdalena** (ed), *Závoj a džíny: Ženy v islámském světě*, Praha: Vyšehrad, 2005
- **Jahshan, Elias** (ed.), *This Arab is Queer. An Anthology by LGBTQ+ Arab Writers*, London: Saqi Books, 2022
- **Mernissi, Fatima**, *Beyond the Veil: Male-Female Dynamics in a Muslim Society. Revised Edition*, Bloomington, IND: Indiana University Press, 1987 (a další vydání)
- **Mernissi, Fatima**, *Le harem politique – Le Prophète et les femmes*, Paris: Albin Michel, 2010 (a další vydání), překlad do AJ: *The Veil and the Male Elite: A Feminist Interpretation of Islam*. New York: Basic Books, 1992
- **Mernissi, Fatima**, *The Harem Within. Tales of a Moroccan Girlhood*, London: Transworld Publishers, 1994 (retitled. 1995: *Dreams of Trespass – Tales of a Harem Girlhood*, New York: Perseus Books, 1995)
- **Mernissi, Fatima**, *The Forgotten Queens of Islam*, Minneapolis: University Of Minnesota Press, 1997